

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНА
КУРСОВА РОБОТА**

з дисципліни «Економічної теорії»

на тему:

«Теорія та практика антиінфляційної політики»

Студентки II-курсу групи ЕПП-21
Демчишиної І. А.

Керівник:

к.е.н., старший викладач

Чирак І. М.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

Тернопіль - 2016 рік

План

Вступ

1. Теоретичні засади антиінфляційної політики, її напрямки та методи реалізації.
2. Аналіз інфляційних процесів та практики антиінфляційної політики в Україні.
3. Напрями удосконалення реалізації антиінфляційної політики України із врахуванням світового досвіду.

Висновки

Список використаної літератури

Вступ

Актуальність теми. Інфляція являє собою складне багатоаспектне явище соціально-економічного характеру, що притаманне всім країнам світу – і розвиненим країнам, і тим, що розвиваються, і, звичайно, країнам із перехідною економікою.

Для України інфляція є доволі серйозною проблемою. Без зниження рівня інфляції неможливо досягти економічного процвітання країни, оскільки інфляція стримує розвиток і банківської системи, і фінансових ринків. Не можна заперечувати, що за роки реформ були досягнуті значні результати в боротьбі з інфляцією. Проте, навряд чи можна говорити про те, що в Україні вироблений ефективний механізм управління інфляційними процесами. Досвід антиінфляційного регулювання в Україні свідчить про недостатню адекватність монетарних режимів і використовуваних Національним банком України інструментів грошово-кредитного регулювання подолання інфляції. Як правило, вони запозичуються із закордонної практики антиінфляційного регулювання й найчастіше не враховують особливостей української економіки. Поступове зниження рівня інфляції в останні роки може бути пояснено сприятливою зовнішньоекономічною кон'юнктурою, що дозволила трохи нормалізувати економічну ситуацію в країні.

Як і раніше, актуальним і необхідним залишається завдання побудови такої моделі антиінфляційного регулювання, що дозволить, з одного боку, ефективно управляти грошовою масою, а, з іншого боку - сприяти розвитку вітчизняного виробництва. У зв'язку з актуальністю антиінфляційної політики держави була вибрана тема курсової роботи.

Цю тему досліджували такі економісти: Богиня Д., Волинський Т., Пинзеник В., Стігліц Д., Тимофєєв В., Долан Э., Панчишин С., Буняк В. та інші.

Метою курсової роботи є дослідження антиінфляційної політики та напрямів підвищення її ефективності.

Об'єктом дослідження є антиінфляційна політика.

Предметом дослідження виступають інструменти й методи впливу на регулювання інфляційних процесів.

Для досягнення мети поставлені такі **завдання**:

1. З'ясувати сутність антиінфляційної політики, напрямки та методи її здійснення.
2. Проаналізувати динаміку розвитку та особливості проведення антиінфляційної політики в Україні.
3. Дослідити світовий досвід боротьби з інфляцією, функціонування та впровадження заходів антиінфляційної політики в Україні.

Теоретичною та інформаційною базою курсового дослідження послужили вітчизняні та закордонні наукові праці в галузі інфляції та антиінфляційної політики, дані Держкомстату України, дані Департаменту економічної стратегії Міністерства економіки України та Національного банку України, статті в періодичних виданнях

1. Теоретичні засади антиінфляційної політики, її напрямки та методи реалізації

Інфляція – це процес зростання загального рівня цін в країні внаслідок порушення закону грошового обігу. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей (готівкових і безготівкових). Таке становище веде до їх знецінення, гроші «дешевіють», а ціни набувають тенденції до зростання. Одночасно інфляція – одна із найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки практично всіх країн світу.

Економісти поділяють інфляцію на класичну і сучасну [2].

Класична мала місце в XVII – XIX ст. Характерною межею був тимчасовий характер. Вона виникала в надзвичайних ситуаціях, переважно під час війни, коли держава фінансувала військові фінансові втрати за допомогою грошового верстата. Класична інфляція, як правило, була гіперінфляцією [2].

Сучасна інфляція поділяється на декілька видів. З позиції зростання цін розрізняють:

1. Повзуча (помірна) інфляція, для якої характерні відносно невисокі темпи зростання цін, приблизно до 10 % в рік. Такого роду інфляція властива більшості країн з розвинутою ринковою економікою і вона не є чимось незвичайним.

2. Галопуюча інфляція, при якій характерне зростання цін від 20% до 200% в рік. Є вже серйозною напругою для економіки, хоча зростання цін ще не складно передбачити і включити в параметри операцій і контрактів.

3. Гіперінфляція найбільш згубна для економіки. Є астрономічним зростанням кількості грошей в обігу, і як наслідок – катастрофічне зростання товарних цін [14].

Якщо розглядати інфляцію з погляду співвідносності зростання цін по різних товарних групах, тобто по ступеню збалансованості їх зростання, то можна виділити:

- збалансовану інфляцію

- незбалансовану інфляцію.

При збалансованій інфляції ціни різних товарів незмінні щодо один одного, а при незбалансованій – ціни різних товарів постійно змінюються по відношенню один до одного, причому в різних пропорціях.

Головними наслідками інфляції є: перерозподіл доходів, прихована державна конфіскація грошей у населення через податки, прискорена матеріалізація грошей, падіння реальної процентної ставки на капітал, падіння рівня життя народу [14].

Основний розподільчий вплив інфляції виникає через відмінності у активах (все, що має грошову вартість) і пасивах (борги), якими володіють люди. Окрім перерозподілу доходів, інфляція впливає на економіку через загальний обсяг виробництва. Такий вплив справляється на рівень обсягу виробництва в цілому. Тут слід зауважити, що безпосереднього зв'язку між цінами і обсягом виробництва немає. Збільшення сукупного попиту збільшує і ціни, і обсяг виробництва.

Загальні негативні наслідки інфляційних процесів є:

а) посилення диспропорцій в економіці, дезорганізація господарських зв'язків, виникнення кризи фінансів, значна активізація спекуляцій, посилення злочинності;

б) зниження життєвого рівня трудящих, знецінення трудових заощаджень, поглиблення майнової нерівності;

в) зниження стимулів до продуктивної діяльності, гальмування науково-технічного процесу;

г) відкрита інфляція призводить до зростання витрат на одиницю продукції; скорочення прибутків; зменшення випуску товарів, що кінець-кінцем спричиняє зростання цін;

д) притамована інфляція супроводжується розривом між адміністративно встановленими цінами і ринковими (як правило, вищими); відпливом товарів у тіньову економіку, посиленням її; зростанням дефіциту, збільшенням черг; збагаченням ділків тіньової економіки [4].

За прогнозом МВФ темпи інфляції в індустріально розвинутих країнах у найближчі роки зберуться в середньому на рівні 2,5-3 %, тоді як у країнах, що розвиваються, середньорічний темп інфляції становитиме 8-12%. У Колумбії, Перу, Болівії темпи інфляції можуть досягнути сотень і тисяч відсотків [11].

Надзвичайно небезпечна двозначна (а тим більше тризначна) інфляція. В умовах двозначної інфляції складно спрогнозувати доходи й витрати, внаслідок чого економічна діяльність орієнтується на найбільш доходні та швидко відшкодовувані її види, і економічний спад стає досить імовірним.

У країнах з ринковою економікою інфляція стала практично невід'ємною часткою ринкової системи господарювання. Це дає підстави говорити не тільки про наслідки, а й про деякі специфічні функції інфляції. Ряд економістів дотримуються точки зору, що незначна за рівнем інфляція (наприклад, щорічні підвищення цін на 3-4 %), що супроводжуються відповідним зростанням грошової маси, здатна стимулювати виробництво [7, с.8-12].

Отже, незважаючи на можливу начебто «позитивну» роль інфляції, виходячи з-під контролю й навіть будучи регульованою, вона має значні соціально-економічні наслідки - закріплення стагнації, зниження економічної активності, зростання безробіття тощо. Тому розвинуті країни Заходу ставлять за мету досягнення не інфляційного економічного зростання та забезпечення зайнятості.

Пом'якшити негативні соціально-економічні наслідки інфляції можливо лише в разі ефективного регулювання рівня інфляції, розробки науково обґрунтованої антиінфляційної політики. Розрізняють прогнозовану й не прогнозовану інфляцію. Особливу загрозу становить не прогнозована інфляція, у подоланні якої значну роль відіграє правильно визначена, зважена антиінфляційна політика.

Перш за все розглянемо особливості антиінфляційної політики. Ефективна антиінфляційна політика має базуватись на об'єктивних, економічно обґрунтованих системних прогнозах. З цим твердженням не можна не

погодитись, адже власне необдумані антиінфляційна політика надто часто вела до загострення інфляційних процесів. Слід пам'ятати, що боротьба з інфляцією це не самоціль – «мета антиінфляційної політики держави полягає у встановленні контролю за інфляцією і досягненні прийнятних для народного господарства темпів її зростання» [7, с.8-12].

Антиінфляційна політика – це комплекс заходів державного регулювання економіки, спрямованих на боротьбу з інфляцією [8]. Дотепер сформульовано два основних напрямки, спрямованих на зведення темпів інфляційних процесів до мінімального рівня:

Кейнсіанська антиінфляційна політика полягає у стабілізації сукупного попиту, але як багаторазово доводилось, тільки цього замало для «приборкання» інфляційних процесів і усунення небезпеки для економіки.

Монетарна антиінфляційна політика, яку в свою чергу прийнято поділяти на політику шокової терапії, адаптивну політику, політику доходів.

Політика шокової терапії (активна політика) – базується на різкому скороченні темпів зростання грошової маси, особливо прийнятна в умовах гіперінфляції, передбачає зменшення дефіциту бюджету за рахунок: скорочення витрат на соціальні програми, збільшення відсоткової ставки, зменшення податкових ставок, обмеження грошової маси тощо.

У результаті подорожчання кредиту підприємства банкрутують, а низька податкова ставка заохочує сильніші підприємства. Таким чином інфляція призупиняється [12].

Негативним наслідком цього методу можна вважати погіршення добробуту громадян.

Політика градування або поступових змін (адаптивна політика) – це метод монетарного напрямку, що проявляється у пристосуванні до умов інфляції, у пом'якшенні її негативних наслідків, полягає у поступовому зниженні темпів зростання грошової маси. Дана політика проводиться за рахунок: стабілізації інфляційних очікувань, поступового обмеження грошової пропозиції, індексації грошових доходів громадян [8].

Індексація, як уже відомо, означає, що номінальні доходи громадян змінюються пропорційно коливань цін, тобто вона є механізмом, за допомогою якого доходи частково або цілком захищаються від інфляції. Інакше кажучи, індексація передбачає, що поточні доходи населення збільшуються відповідно до темпу зростання цін у країні за певний період. У разі повної індексації реальні доходи захищені від згубного впливу інфляції, а тому життєвий рівень населення не знижується.

Однак індексацію не можна розглядати, як дієвий метод боротьби з інфляцією. За її допомогою можна лише послабити або уникнути окремих негативних наслідків інфляції, але не можна знизити її темпи. Річ у тім, що індексація, по-перше, розкручує інфляційну спіраль. За політики індексації темпи інфляції зростають, і вона із помірної може розвинути у галопуючу, а то й у гіперінфляцію. По-друге, неможливо повністю вберегти від знецінення усі доходи населення. Нарешті, індексація потребує значних державних видатків, що збільшує дефіцит бюджету [14].

Таким чином, адаптивна політика дає позитивні результати за умови, що темп приросту грошової маси та рівня цін не перевищує 20% на рік.

Напрямом антиінфляційної політики є також політика доходів, сутність якої полягає у прямому обмеженні зростання цін і заробітної плати, а також використання економічних стимулів або санкцій з метою утримання їх зростання в певних межах.

Політика доходів справляє подвійний вплив на інфляцію. Обмежуючи розміри підвищення цін і заробітної плати, політика доходів зменшує зростання витрат на виробництво товарів, ціни яких включаються такі величини. Це перешкоджає саморозвитку інфляційних процесів і стримує їхню інтенсивність. Водночас отримання зростання цін на товари і заробітної плати визначає динаміку доходів населення, що сприяє обмеженню платоспроможного попиту.

Адміністративне стримування цін як інструменту антиінфляційної політики може застосовуватися в умовах перехідного періоду, але лише як тимчасовий елемент для подолання спекулятивних і стихійних процесів. У

довгостроковому часовому інтервалі такий напрям антиінфляційної політики неефективний, оскільки прямий державний контроль над цінами блокує ринковий механізм, порушує систему зв'язків між виробниками і споживачами, стримує процеси подолання диспропорцій, що в кінцевому підсумку створює умови для подальшого зростання цін. Тому в сучасних умовах перевага віддається більш ефективним формам контролю: обмеженню рівня цін тільки в певних розмірах, укладанню угод про цінову політику з галузями; встановленню темпів підвищення заробітної плати при укладанні колективних угод; обмеженню зарплати за допомогою податків. Останній шлях передбачає введення диференційованих ставок податку на прибуток залежно від темпів зростання цін на вироблену продукцію і заробітної плати [15].

Для проведення політики доходів держава може створювати спеціальні тимчасові органи або використовувати традиційні структури, наприклад Міністерство фінансів України. Вважається, що найбільшу результативність політика доходів приносить тоді, коли в регулюючих органах беруть участь представники трьох зацікавлених сторін: держави, підприємств і профспілок.

Варіант антиінфляційної політики вибирають залежно від темпів інфляції та пріоритетів. Якщо ставиться мета приборкати інфляцію за будь-яких умов, то паралельно використовують кілька методів антиінфляційної політики, [3].

Також при інфляції здійснюють грошові реформи.

Грошові реформи використовуються для ліквідації зайвих грошей в обігу. Основними прийомами грошових реформ є:

- Нуліфікація – оголошення про анулювання сильно знеціненої грошової одиниці введення в обіг нової. Прикладами такої ситуації були Німеччина в 1925 р., Угорщина 1946 р., а також Україна 1994 р.
- Ревальвація – процес збільшення вартості національної валютно-грошової одиниці порівняно з валютами інших країн, [3] .
- Девальвація – процес офіційного зниження курсу національної валюти стосовно валют інших країн.

- Деномінація – процес укрупнення національної грошової одиниці шляхом обміну за встановленим співвідношенням старих грошових знаків на нові [8].

Сучасний стан економіки характеризується зростанням її монетизації (зростанням маси грошей в обігу, що розкручує інфляційні процеси), у таких умовах актуальними антиінфляційними заходами можна вважати: забезпечення платоспроможного попиту, зниження вартості кредитних ресурсів для виробництва і прискорення нарощування обсягів виробництва, залучення в економічний обіг фізичних ресурсів, розвиток ринку цінних паперів та його інструментів, спроможних «поглинати» зростаючу грошову масу, розвиток інструментів економічного інвестування, спроможних отримувати грошові кошти та їх інвестувати, реанімація банківської системи і збільшення її спроможності з нагромадження коштів та кредитів [19], що дозволить вивільнити надлишок грошової маси і мінімізувати ризик розгортання інфляційних процесів в економіці, навіть в умовах кризи.

Таким чином, інфляція не є самостійною проблемою. Це симптом того, що економіці не дають нормально розвиватися, реакція підприємців на несприятливі умови господарської діяльності. Розвиток підприємництва та конкуренції — єдиний шлях забезпечення стабільного економічного зростання при мінімальній інфляції. Однак формування сприятливого для підприємництва середовища та справедливих умов конкуренції вимагає чітко продуманої довгострокової програми [10].

Отже, головним принципом боротьби з інфляцією є усунення джерел її походження. Оскільки існують об'єктивні причини виникнення інфляції, то повністю її усунути неможливо. Тому антиінфляційна політика полягає не у ліквідації інфляції, а у зниженні високих та утриманні стабільно низьких темпів передбачуваної інфляції.

2. Аналіз інфляційних процесів та практики антиінфляційної політики в Україні

Для визначення рівня інфляції застосовують індекс цін.

Під індексом цін розуміють відсоткове співвідношення середньозважених цін поточного періоду до середньозважених цін базового періоду.

У світовій практиці індекси цін бувають таких видів: індекс оптових цін, індекс роздрібних (споживчих) цін, індекс цін промислової продукції, індекс реалізації сільськогосподарської продукції, індекс цін інвестицій в основний капітал, індекс цін на будівельно-монтажні роботи, індекс експортних та імпорتنих цін, а також індекс цін дефляторів ВВП.

Аналізуючи індекс інфляції в Україні, ми пропонуємо динаміку індексу цін за період 2000-2014 рр., що відображено у таблиці 1. Згідно даних таблиці видно, як змінювалися показники інфляції щомісячно протягом кожного року. Так, ми бачимо, що найнижчий рівень інфляції був у 2002 р. (99,4 %), а найвищий – у 2000 році (125,8 %).

Таблиця 1

Динаміка Індексу споживчих цін за період 2000-2014 рр.

	01.01	01.02	01.03	01.04	01.05	01.06	01.07	01.08	01.09	01.10	01.11	01.12	За рік
2000	104,6	103,3	102,0	101,7	102,1	103,7	99,9	100,0	102,6	101,4	100,4	101,6	125,8
2001	101,5	100,6	100,6	101,5	100,4	100,6	98,3	99,8	100,4	100,2	100,5	101,6	106,1
2002	101,0	98,6	99,3	101,4	99,7	98,2	98,5	99,8	100,2	100,7	100,7	101,4	99,4
2003	101,5	101,1	101,1	100,7	100,0	100,1	99,9	98,3	100,6	101,3	101,9	101,5	108,2
2004	101,4	100,4	100,4	100,7	100,7	100,7	100,0	99,9	101,3	102,2	101,6	102,4	112,3
2005	101,7	101,0	101,6	100,7	100,6	100,6	100,3	100,0	100,4	100,9	101,2	100,9	110,3
2006	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2007	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2008	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2009	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2010	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	99,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2011	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,0	100,1	100,2	104,6
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3									106,4

Джерело: складено автором за даними [12]

Проаналізуємо дані таблиці. Із табл. 1 видно, що з початку 2008 р. відбувається надмірно швидке зростання інфляції цін виробників у розрізі практично всіх галузей промисловості. Так, в середньому з початку 2008 року ціни зросли на 36.5%. Як і раніше, основними чинниками зростання залишалися підвищення цін на ресурси (з початку 2008 року ціни на світових ринках на нафту виросли на 60%; на метали – на 69%; на імпортований газ – на 38%), а також напруженість, на ринку робочої сили (безробіття досягло найнижчого значення за декілька останніх років – 1.8%) [12]. Ціни виробників продовжили зростати майже у всіх галузях промисловості. В той же час найбільший внесок в приріст ІЦВ здійснило підвищення (на 10.7%) цін в хімічній і нафтохімічній промисловості, пов'язане із зростанням цін на сировину для галузі. Та, ціни здобичі паливно-енергетичних корисних копалини виросли на 14.0%. Також через високий зовнішній попит на продукцію галузі виросли ціни в машинобудуванні (на 2.4%) [12].

На початку 2009 р. індекс споживчих цін складав 102,9 %. На протязі року індекс цін коливався, найнижчим він був у серпні – 99,8 %, найвищим у січні – 102,9 %. На кінець року він становив 100,9 %. В загальному за грудні в порівнянні з січнем ІСЦ зменшився на 2 % (102,9-100,9). Зниження інфляції відбулось внаслідок проведення стимулюючої фіскальної політики у I половині 2009 р. та ефекту переносу від девальвації гривні на ціни, що мав місце як в кінці 2008 р., так і протягом перших трьох кварталів 2009 р. Вагомим чинником, який не давав знижуватись інфляції у повній мірі, були високі інфляційні очікування, що генерувались високим ступенем невизначеностей в політиці та економіці, в першу чергу пов'язані із значним дефіцитом бюджету та відсутністю джерел його покриття, а також низькими темпами відновлення довіри до банківської системи. Загалом у 2009 р. спостерігалася стійка тенденція до сповільнення темпів росту ІСЦ як в річному, так і кварталному обчисленні. При цьому інфляція за результатами року виявилася значно нижче за очікування економічних агентів та аналітиків різних експертних інститутів. Основними причинами виступали як завищення ефектів переносу девальвації

та інфляційних очікувань на ІСЦ, так і припущення щодо значного підвищення тарифів, які регулюються адміністративно. Укріплення обмінного курсу гривні в кінці 2009 року стало головним фактором зниження річних темпів росту вузької базової інфляції до 12.8 %.

Стабілізація ситуації на валютному ринку у IV кварталі 2009 року виступала головним фактором покращення інфляційних очікувань економічних агентів з максимального їх значення 20.6% (I кв. 2009 року) до 15.1%. Проте, їх рівень все ще вище за фактичну інфляцію, що свідчить про значимий вплив інших факторів (зокрема, нестабільність політичної ситуації, відсутність прийнятого бюджету на 2010 рік тощо).

На протязі усього 2010 року розрив ВВП був негативним. До того ж, він виступав ключовим фактором стримування інфляції попиту. Саме завдяки значному розриву ВВП у I кварталі 2010 року (-12.6%) місячна базова інфляція в умовах девальвації гривні в IV кварталі 2008 року – I кварталі 2010 року на рівні 64% залишалася на низькому рівні (1.8% – 2.8%) [12].

У 2011-2012 рр. стимулюючий характер мала фіскальна політика через наявність позитивного розриву між видатками зведеного бюджету у реальному вимірі та ВВП. Проте, поступове зменшення цієї різниці протягом року за рахунок поживлення економічної активності послабило негативний вплив фіскальної політики на інфляцію.

У 2013 році індекс інфляції складав 101,8 %. На протязі року індекс цін коливався, найнижчим він був у травні – 99,4%, найвищим у вересні – 102,9%. На кінець року індекс інфляції становив 100,8%. Інфляція в Україні у грудні 2013 року прискорилося до 0,8% у порівнянні з 0,3% у листопаді і 0,5% у жовтні. У цілому за 2013 рік інфляція сповільнилася до 9,1% з 12,3% у порівнянні з 2012 роком. За даними Держстату, на споживчому ринку у грудні ціни на продукти харчування і безалкогольні напої зросли на 1 %, серед яких найбільшою мірою подорожчали яйця, овочі, соняшникова олія і цукор. На 1,8-0,9 % зросли ціни на молоко, м'ясо птиці, фрукти і хліб. У той же час на 3,7-0,5 % стали дешевшими тваринні жири, рис, свинина і масло.

Алкогільні напої та тютюнові вироби в країні подорожчали в грудні на 0,8%, у тому числі алкогільні напої — на 1,1%, тютюнові вироби — на 0,4%. Держстат також повідомляє, що тарифи на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 0,3%, тоді як транспорт подорожчав на 1,6% переважно за рахунок зростання в ціні палива та мастил на 3,6%. Послуги охорони здоров'я, відпочинку і культури зросли в ціні у грудні на 0,3%, уточнює відомство [12].

Згідно даних Державної служби статистики, у грудні 2014 р. Індекс споживчих цін становив 100,2 % (у грудні 2013 року цей показник становив 100,8 %). За рік ціни на споживчі товари зросли на 4,6 % (за 2010 р. - на 9,1%). За 9 місяців 2011 р. інфляція склала 4,2% (див. рис.4). Індекс споживчих цін у вересні 2011 р. склав 100,1%. За 8 місяців інфляція в Україні склала 4,1%, індекс споживчих цін - 104,1%, у серпні - 99,6%. За січень-липень інфляція в Україні склала 4,6%. Індекс споживчих цін у липні 2011 р. склав 98,7%. Інфляція в Україні за 6 місяців 2011 р. склала 5,9%. У червні інфляція склала 0,4%, у річному вимірі - червень 2011 р. до червня 2010 р. - інфляція склала 11,6%. За 5 місяців 2011 р. інфляція в Україні склала 5,5%. У травні базовий індекс інфляції до попереднього місяця зберігся на рівні 0,6% [12].

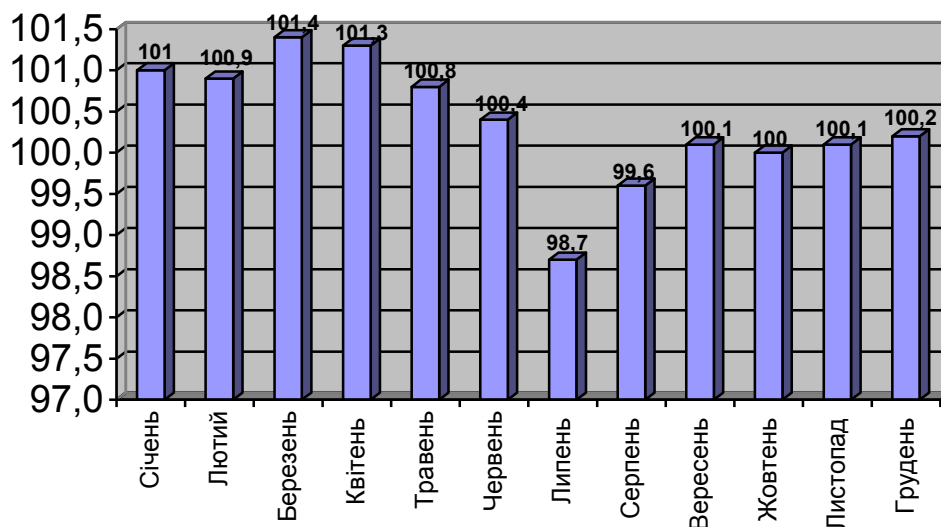

Рис. 4 Індекс інфляції у 2014 році [12].

Таблиця 2

Індекс споживчих цін у 2014 р. за категоріями товарів і послуг

2014	Продукти харчування	Комунальні послуги	Транспортні послуги	Всі товари і послуги
Січень	103,3	100,4	100,7	101,8
Лютий	103,7	100,2	100,3	101,9
Березень	101,3	100,0	100,6	100,9
Квітень	99,3	99,9	100,3	99,7
Травень	98,5	100,2	100,6	99,4
Червень	99,0	100,3	100,4	99,6
Липень	99,2	101,4	100,3	99,8
Серпень	99,9	109,6	100,5	101,2
Вересень	104,6	100,2	100,2	102,9
Жовтень	100,5	100,4	100,1	100,5
Листопад	100,1	100,5	100,2	100,3
Грудень	101,0	100,3	100,7	100,8

Джерело: складено автором за даними [12]

Можна стверджувати, що стримана монетарна політика Національного банку України мала позитивний вплив на динаміку цін, зокрема:

- Сповільнилися темпи зростання базових грошей і були одними з найменших за останнє десятиліття. Так, з початку 2008 р. грошова маса збільшилася на 19.8 % до 474.7 млрд. грн. При цьому, в серпні 2008 року збереглася тенденція до уповільнення темпів її приросту в річному вимірі – в серпні поточного року цей показник знизився до 44.3 % порівняно з 47.4 % у липні того ж року.

- Значними за обсягами були мобілізаційні банківські операції банків. Так, за 2014 рік період вони проведені на 38,1 млрд. грн., у тому числі 4,2 млрд. грн.

- Ревальвація гривні відіграла важливу роль, сприяючи не лише здешевленню імпорту, але і стимулюючи приріст заощаджень фізичних осіб у

національній валюті. З початку 2014 року обсяг депозитів фізичних осіб зріс на 26,4% (на кінець 2014 року їх загальна сума складала 202 млрд. грн.).

- Активна соціальна політика уряду значною мірою зумовила зростання обсягу готівки поза банками – на 20,6% з початку 2014 року. При цьому, показник її питомої ваги в структурі грошової маси в серпні трохи збільшився і склав 28.2% порівняно з 28.0% в липні і на початку року.

При цьому, середньозважена відсоткова ставка за операціями рефінансування НБУ за 2014 р. склала 15.4 % річних, в т.ч. по кредитах – 15.5 %, по кредитах, наданих на тендерах по підтримці ліквідності банків, – 15.7 %, по операціях з державними облігаціями України – 15.1 % [13].

За 2014 рік відбулось певне нарощування кредитування економіки і населення, хоча і декілька меншими, ніж торік, темпами. Так, обсяг кредитних вкладень збільшився з початку року на 28,4% (минулого року – на 40,7%), у тому числі в серпні на 3,1% (минулого року – на 4,6%) до 547,9 млрд. грн. Обсяг кредитів юридичним особам за 8 місяців року виріс на 27,3% (минулого року на 33,3%), у тому числі в липні – на 3,8% (минулого року на 3,9%) до 345,6 млрд. грн. Кредити, надані фізичним особам, збільшилися 30,2% з початку року (минулого року на 56,5%) і на 2.0% в липні (минулого року на 5,9%) до 202,3 млрд. грн.

Отже, можна стверджувати, що антиінфляційні заходи уряду, що здійснювались останнім часом, заслуговують схвальної оцінки, у тому числі і ті, що пов'язані із забезпеченням споживчого попиту за рахунок стимулювання імпорту відповідних товарів.

3. Напрями удосконалення реалізації антиінфляційної політики України із врахуванням світового досвіду

Негативні соціальні і економічні наслідки інфляції змушують уряди різних країн проводити певну економічну політику. Значна увага завжди приділялася державою регулюванню грошової маси. Антиінфляційна політика налічує багатий асортимент самих різних грошово-кредитних, бюджетних заходів, податкових заходів, програми стабілізації і дій з регулювання і розподілу доходів.

Оцінюючи характер антиінфляційної політики, можна виділити в ній три загальні підходи. В рамках першого, пропонованого прихильниками сучасного кейнсіанства, такими як Ф. Клаудер, А. Леонхувуд, Х. Мінські, Дж. Робінсон [3] передбачається активна бюджетна політика - маневрування державними витратами і податками в цілях дії на платоспроможний попит: держава обмежує свої витрати і підвищує податки. В результаті скорочується попит, знижуються темпи інфляції. Проте, одночасно може статися спад інвестицій і виробництва, що може привести до застою і навіть до явищ, зворотних спочатку поставленим цілям, розвинутися безробіття.

Бюджетна політика проводиться і для розширення попиту в умовах спаду. При недостатньому попиті здійснюються програми державних капіталовкладень і інших витрат (навіть в умовах значного бюджетного дефіциту), знижуються податки. Вважається, що таким чином розширюється попит на споживчі товари і послуги. Проте стимулювання попиту бюджетними коштами, як показав досвід багатьох країн в 60-і і 70-і роки, може посилювати інфляцію. До того ж великі бюджетні дефіцити обмежують урядові можливості маневрувати податками і витратами .

Другий підхід рекомендується авторами-прихильниками монетаризму в економічній теорії такими як М. Фрідмен, Г. Шварц, К. Бруннер, А. Мелцер, Р. Кейган, Д. Фенд, Р. Селден, Д. Лейдлер [3]. На перший план висувається

грошово-кредитне регулювання, побічно і що гнучко впливає на економічну ситуацію.

Цей вид регулювання проводиться невідконтрольним урядом Центральним банком, який визначає емісію, змінює кількість грошей в обігу і ставки позикового відсотка. Прихильники цього підходу вважають, що держава повинна проводити антиінфляційні заходи для обмеження платоспроможного попиту, оскільки стимулювання економічного зросту і штучна підтримка зайнятості шляхом зниження природного рівня безробіття веде до втрати контролю над інфляцією.

Намагаючись приборкати інфляцію, що вийшла з-під контролю, уряди багатьох країн, починаючи з 60-х років, проводили так звану політику цін і доходів, головне завдання якої по суті зводиться до обмеження заробітної плати - третій метод. Оскільки ця політика означає адміністративну, а не ринкову стратегію боротьби з інфляцією, вона не завжди досягає оголошеної мети, [17].

Великий досвід проведення антиінфляційних заходів в західних країнах показує доцільність поєднання довготривалої і короткострокової політики.

Довготривала політика включає, по-перше, завдання погасити інфляційні очікування населення, які нагнітають поточний попит.

По-друге, заходи по скороченню бюджетного дефіциту за рахунок підвищення податків і зниження витрат держави.

По-третє, заходи в області грошового звертання, зокрема встановлення жорстких лімітів на щорічний приріст грошової маси, що дозволяє контролювати рівень інфляції.

По-четверте, ослаблення впливу зовнішніх чинників. Завдання полягає в зменшенні інфляційної дії на економіку переливів іноземного капіталу у вигляді короткострокових кредитів і позик уряду за кордоном для фінансування бюджетного дефіциту [17].

Короткострокова спрямована на тимчасове зниження темпів інфляції. Вдалий результат можливий у разі розширення сукупної пропозиції без збільшення сукупного попиту. У цих цілях держава надає пільги

підприємствам, що випускають додатково до основного виробництва побічні товари і послуги. Воно може приватизувати частину своєї власності і таким чином збільшити надходження до державного бюджету і полегшити вирішення проблеми його дефіциту, а також знизити його інфляційний попит за рахунок продажу великої кількості акцій нових приватних підприємств.

З точки зору інтересів суспільства, боротьба з інфляцією може привести до значних втрат в народному господарстві. Для зниження інфляції на 1 % безробіття має бути протягом року на 2% вище за свій природний рівень, при цьому реальний Валовий Національний Продукт (ВНП) зменшується на 4% в порівнянні з потенційним [18].

Найбільшого впливу інфляції зазнали країни, що розвиваються. Причому найсуттєвішим чинником її прискорення в країнах із низьким рівнем доходів стала висока частка продовольчих товарів у структурі споживання, оскільки рівень інфляції в цих країнах безпосередньо залежить від коливання цін на продовольство. Так, індекс споживчих цін у країнах СНД у січні–травні 2014 року становив 5,8 % (за аналогічний період 2013 року – 3,9%). Найбільше за цей період ціни зросли у Білорусі – на 25,4%. На другому місці опинився Таджикистан – 6,9%, на третьому – Киргизія (6,5%). Україна посіла п'яте місце серед країн СНД із показником інфляції 5,5%. Росія розділила передостаннє місце з Казахстаном (4,8%), а найнижча інфляція була зареєстрована в Азербайджані (3,4%) , [6].

Підвищенню світових цін на нафту в першому півріччі 2014 року сприяли ряд чинників, таких як річне збільшення попиту на вуглеводневі ресурси на 3,4 % у 2013 р., яке з 2004 року досягло найвищого рівня та виявилось майже у два рази вищим прогнозованого. Таке збільшення попиту на нафту у 2013 р. пояснюється високими очікуваними темпами економічного зростання в цей період. Зміна енергетичної політики Китаю в напрямі переорієнтації зі споживання електроенергії на дизельне паливо, внаслідок чого Китай став найпотужнішим споживачем вуглеводневих ресурсів у світі. Підвищення рівня споживання нафти в США і Японії, які наростили виробництво електроенергії

за рахунок нафтогазових ресурсів з метою компенсації втрат виробництва на атомних електростанціях.

Структурним чинником зростання світової інфляції є динамічне піднесення економік країн, що розвиваються, які вивели споживання сировинних товарів на новий рівень, тоді як відповідного збільшення виробництва не відбулося (внаслідок підвищення собівартості видобування сировини).

Головним циклічним чинником прискорення світової інфляції стало підвищення попиту на сировинні ресурси з другого півріччя 2013 року.

У межах боротьби з прискоренням інфляції в євросоні в липні 2014 р. ЄЦБ підвищив базову процентну ставку з 1,25 % до 1,5 % річних, що є максимальним рівнем із березня 2012 року. На фоні сповільнення зростання ВВП у євросоні в другому кварталі 2014 року та стурбованості, викликаній суверенною борговою кризою ряду країн євросоні, цей крок доводить пріоритетність антиінфляційної політики для європейських країн. Темпи зростання споживчих цін у євросоні в червні 2014 року не змінилися й залишилися на рівні травня (2,7% у річному обчисленні) після максимального за два з половиною роки підвищення у квітні – 2,8%. Інфляція перевищує встановлений ЄЦБ поріг у 2% вже вісім місяців поспіль. Ідентичної політики з ЄС дотримуються Швеція і Китай [11].

Нинішню антиінфляційну політику держави треба направити на:

- Створення умов для підприємств, що займаються виробництвом оскільки успішна діяльність підприємства є заставою зниження рівня безробіття в країні, і збільшення ВВП.

- Розробку всіх можливостей по поліпшенню податкової системи в Україні, «м'якші» податки дозволять підприємцям відмовитися від так званої чорної каси.

- Жорсткий контроль за дотриманням антимонопольного законодавства України, з метою недопущення збільшення цін на монопольні продукти (газ, сировина, паливо і ін.).

Постійне збільшення заробітної плати що працює на державних підприємствах, підвищення рівня мінімальної заробітної плати і пенсій.

Контроль за заходами щодо імпорту і експорту продукції з метою недопущення демпінгових цін імпортерів і завищених цін експорту; контроль за курсом валют.

Основою антиінфляційної програми треба зробити приборкання інфляційних очікувань, які здебільшого формувалися за адаптивним принципом і значною мірою корелювали з динамікою валютного курсу української гривні. Це полегшувало завдання антиінфляційної політики, бо достатньо було стабілізувати валютний курс [16].

Саме тому за умов керованості інфляційними процесами стосовно умов України доцільно надавати підтримку виробництву. Адже саме у виробництві створюються умови для товарного забезпечення грошей і реально ліквідувати тим самим інфляційні чинники. Припустимо, що сальдо платіжного балансу позитивне, тобто в даній країні має місце чистий приплив капіталів з-за кордону. Останнє, далі, поділяється на два основні потоки. Деякі капітали проникають у банківську систему, частково переводяться в національну валюту і, перетворюючись, припустимо, у короткострокові кредити, набувають ліквідної форми, поповнюють запас грошей в економіці. Інший потік капіталів приймає уряд, який бере позики за кордоном, даючи свої боргові зобов'язання. І в тому, і в іншому випадку інфляційні ефекти очевидні. І їх можна зняти, коли на виручку прийде національний центральний банк. У зазначених ситуаціях йому доведеться суттєво розширити обсяг продажу державних цінних паперів для того, щоб зменшити збільшену грошову масу, переправити певну її частину в централізовані резерви [17].

Світова практика знає цілий арсенал боротьби з інфляцією. Справа полягає лише в тому, щоб уміло його використати. Цей арсенал з певною умовністю можна поділити на дві частини. Відома антиінфляційна стратегія, що об'єднує цілі і методи тривалого характеру. Існує антиінфляційна тактика, від якої можна чекати результатів у межах порівняно невеликого відрізка часу.

Одним із найважливіших завдань антиінфляційної стратегії є гасіння інфляційних очікувань, насамперед адаптивних цінових. Для подолання психології суб'єктів економічної системи, позбавлення їх страху перед знеціненням заощаджень, відвернення нагнітання поточного попиту, який зумовлений безперервним подорожчанням товарів і послуг, необхідно зупинити інфляцію. Однак проблему очікувань бажано розв'язувати якнайшвидше – ще до того, як інфляція поставлена під контроль. Світовий досвід говорить про можливість це зробити. Він показує, що інфляційні очікування якнайшвидше долалися там, де виконувалися принаймні дві умови [9].

Перша із них – всебічне зміцнення механізмів ринкової системи. Тільки вони здатні викликати природне, що супроводжується збільшенням кількості і підвищенням якості товарів, зниження цін або хоча б уповільнення їхнього зростання. Лише за такої умови ймовірна зміна споживчої психології, подолання в ній інфляційних мотивів. Доки споживач не переконається в тому, що коливання цін набули ринкових окреслень, він зберігає пагубну для економіки схильність до інфляційного збільшення поточного попиту.

Другою умовою є існування уряду, який непохитно дотримується курсу на поступове викорінення не керуючої інфляції і користується довір'ям більшості населення. Заслужити це довір'я, щоправда, можна лише тоді, коли уряд ставить перед собою цілком визначені, практично здійснимі і такі, що можна легко перевірити, антиінфляційні завдання, заздалегідь інформує про це населення і неухильно домагається розв'язання цих завдань. Маються на увазі, наприклад, регулярні повідомлення про той рівень інфляції, який уряд збирається утримувати, і необхідний для цього темп зростання грошової маси. Якщо уряд добросовісно виконує свої обіцянки, то і виробники, і споживачі поступово переконуються в тому, що керівництво країни не тільки з усією рішучістю стало на шлях боротьби з інфляцією, але й здатне контролювати становище, добиватися реалізації оголошених цілей. Чим глибше це усвідомлюється, тим більше довіряють урядові, тим охочіше рішення про ціни,

пропозицію, попит, заощадження тощо пристосовуються до заздалегідь встановленого ліміту на приріст грошової маси [9].

Отже даний ліміт стає реальною силою, яка впливає на економічну поведінку, сприяє зниженню інфляційних очікувань. За цих умов учасники економічної системи починають працювати разом з урядом, допомагають йому подолати інфляцію. Тому в інфляційній обстановці, тим більше в умовах гіперінфляції, країна не може собі дозволити мати уряд, до якого не має довір'я. І ступінь останнього визначається зовсім не розмірами проти інфляційних компенсацій. Довіряють не стільки «доброму», скільки сильному уряду, який на ділі довів свою рішучість і здатність протидіяти інфляції.

Другим невід'ємним компонентом антиінфляційної стратегії є тривала грошова політика. Її відмінна особливість – введення жорстких лімітів на щорічні прирости грошової маси. Цей показник визначається довгостроковим темпом зростання реального виробництва і таким рівнем інфляції, який уряд вважає прийнятним і зобов'язується контролювати [10].

Для того щоб грошова політика була справді антиінфляційною, вказаного ліміту треба дотримуватися протягом тривалого часу і, найважливіше, незалежно від стану бюджету, інтенсивності інвестиційного процесу, рівня безробіття тощо. Межу грошової експансії треба перетворити у стелю, що обмежує будь-яку діяльність держави, пов'язану зі змінами грошової маси. При цьому треба пам'ятати, що немає більш підступного шляху розладнання економіки будь-якої країни, як запуск зайвих грошей у сферу обігу. Тільки керуючись цими імперативами, держава має шанси не допустити або зупинити інфляцію. Очевидно, що здійснення антиінфляційної грошової стратегії під силу лише сучасній банківській системі, очолюваній незалежним від виконавчої влади центральним банком [19].

Проведення центральними банками стабілізаційної й антиінфляційної політики передусім здійснюється за допомогою таких економічних важелів, як облікова ставка, норма обов'язкових резервів і операції на відкритому ринку. Перші два важелі (регулятори) запускають механізми непрямої дії, що

з'єднують центральний банк з іншими ланками банківської системи. Підвищуючи облікову ставку і норми обов'язкових резервів, центральний банк задає цій системі не інфляційну лінію поведінки. Використовуючи третій регулятор, центральний банк уже безпосередньо впливає на стан грошового обігу. Саме він володіє найбільшою силою впливу на грошову масу [16].

Ринкове господарство влаштоване так, що йому не під силу здійснювати повний контроль за рахунок грошової маси.

Проте регулюючий потенціал центрального банку навіть за умови, що він діє ідеально, в принципі обмежений. Адже, в обігу постійно перебувають гроші, не тільки випущені центральним банком, але й інші, випущені комерційними банками. Насамперед йдеться про банківські чеки. Отже, покладаючись тільки на правильну грошову політику, держава не зможе впоратися з інфляцією. Незалежний центральний банк, сучасна грошова стратегія, ефективна банківська система, безумовно, необхідні, але не достатні. Потрібні й інші, надійні заходи боротьби з інфляцією [5].

Важливим заходом антиінфляційної політики є скорочення бюджетного дефіциту з перспективою його повної ліквідації до його здійснення можна йти двома шляхами – через збільшення доходів і зменшення видатків держави. Перевагу все-таки слід надати другому шляху. Річ у тім, що посилення податкового пресу в кращому випадку може принести лише миттєвий анти дефіцитний результат. У тривалому плані така політика звичайно веде до підриву стимулів до праці та інвестування, уповільнення економічного розвитку і, як наслідок, скорочення надходжень до державного бюджету [20].

Щодо ставок прибуткових податків, то їх зниження приводить до збільшення особистих заощаджень, звичайно, у випадку, якщо вдасться переламати інфляційну психологію споживачів. Приріст заощаджень йде як на фінансування економічного розвитку, так і на покриття дефіциту бюджету.

Однак все це може бути ефективним у перспективі. Коли ж взяти поточний момент, то анти дефіцитні і антиінфляційні резерви оподаткування у принципі обмежені, тобто вони швидких ефектів не дають. Тому основне

навантаження лягає все-таки на зменшення державних видатків. Боротьба з дефіцитом дасть позитивний результат, коли вона ведеться в межах єдиної антиінфляційної стратегії, підсилюється іншими її елементами. До них належить державне стимулювання: науково-технологічного прогресу і структурної перебудови виробництва; орієнтації інвестиційних потоків на сектори, що забезпечують товарами споживчий ринок; демілітаризації і конверсії військової економіки [9].

Вводячи в дію регулюючі механізми (насамперед податкові й кредитні), держава допомагає розширити продаж наукоємних, технічно-досконалих товарів і послуг (побутової електроніки, засобів зв'язку, інформації тощо), сформувати нові динамічні ринки. Приріст пропозиції, компенсуючи надлишковий попит, впливає на зниження ціни, гальмує інфляцію.

Висновки

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновки: інфляція властива більшості економічно розвинутих країн світу і є основною проблемою в тих країнах, що розвиваються.

Чим би не була спровокована інфляція, вона знецінює доходи бюджету й супроводжується його дефіцитом.

Тому вважаємо, що вихід з кризового стану для економіки будь-якої країни містить два основних елементи. По-перше, приборкання інфляції та, по-друге, припинення падіння виробництва. Однак ключовим моментом є саме вирішення питання інфляції, оскільки це-найважливіша умова для поновлення інвестиційної активності, що в свою чергу має забезпечити відродження виробництва.

Перш за все необхідно звернути увагу на те, що суттєво поліпшити ситуацію можна лише за умов комплексного впровадження заходів антиінфляційного регулювання. Адже економіку будь-якої країни слід розглядати як систему, організм з обмеженою кількістю прямих та опосередкованих зв'язків. Механізм дії інфляційних факторів залежить від співвідношення багатьох економічних процесів – внутрішніх і зовнішніх. Він неоднорідний на часовому проміжку становлення ринкової економіки в Україні. Також неоднакова активність конкретних інфляційних факторів. Це обумовлено тим, що інфляція – це, передусім, динамічний макроекономічний процес. У більшості випадків ті негативні процеси, які проглядаються на рівні макроекономіки, є наслідком значних деформацій внутрішніх економічних процесів, як макроекономічних, так і мікроекономічних. Саме тому без системного підходу, без комплексного оздоровлення фінансової ситуації, що мають бути узгоджені з конкретними національними особливостями, конкретними змінами процесів у кожній ланці економічної системи країни, їх розвитком протягом незупинного плину часу. Інакше, якщо засоби щодо оздоровлення економічної ситуації використовуються частково, то результат нагадуватиме лише тимчасову «косметичну» операцію.

Сьогодні в Україні є всі ознаки серйозної кризи, що знаходиться у взаємозалежності: катастрофічний спад виробництва і його низька ефективність. Криза платежів, що охопила практично всі галузі народного господарства, включаючи банківську систему. Для виходу з кризової ситуації недопущення переходу кризи в колапс необхідно здійснити ряд заходів:

а) Розробити стратегію і тактику реформування економіки на державному рівні із залученням провідних фахівців країни, які включають: зниження загальної чисельності і розмірів податків, зниження розміру прибуткового податку з громадян, скорочення розмірів ПДВ і податку на прибуток, впровадження міжнародних облікових стандартів, завершення процесу приватизації і на цій основі розвиток фондового ринку, залучення іноземних інвестицій.

б) Скорочення штату державних чиновників, включаючи працівників різних фондів, що містяться за рахунок обов'язкових відрахувань підприємств.

в) Здійснення легалізації тіньового капіталу.

г) Введення на всіх підприємствах, незалежно від форм власності, потижневої оплати праці. Свою роль зіграли і зовнішні чинники. Серйозні проблеми виникли із забезпеченням економіки енергоносіями – перш за все нафтою і природним газом. Внутрішні потреби України на рік в нафті склали 40-45 млн. т., в природному газі – 90-100 млрд. м³.

Заходи по оздоровленню фінансової ситуації в Україні можуть дати позитивні результати лише за умов початкового, обов'язкового і суттєвого оздоровлення фінансів базової ланки економіки – фінанси підприємств та організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва продукуючого процесу.

Список використаної літератури

1. Актуальні для України проблеми // [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://osvita-servis.com.ua/index.php?p=5&d_id=139
2. Башнянин Г.І. та ін. Політична економія: Підручник для вузів / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2003. – 442 с.
3. Бусигін А.В. Економічна теорія. Основний курс. Москва. Інтерпракс 2004. – 334 с.
4. Віктор С. С., Інфляція і монетаризм. - К.: Видавництво НАДУ, 2003. - 320с.
5. Горбанський А.Б. Ідентифікація типу інфляційного процесу в Україні / А.Б. Горбанський // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2012. - №1. – с.76-81.
6. Думич Н. Проблеми подолання інфляції у країнах з перехідною економікою // Фінансова система України: Зб. наук. праць. 2013. – с. 45-56.
7. Кравченко С., Теленик С. Проблеми інфляції в ринковій економіці й антиінфляційна політика держави. // Економіка. Фінанси. Право. – 2012. - №8 – с. 8-12.
8. Круш П.В., Тульчинська С.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
9. Марцин В.С. Міркування щодо особливості антиінфляційної політики в Україні / В.С. Марцин //Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №1. – с.93-102.
10. Мацюк Катерина. Сучасні інфляційні процеси в Україні. Всеукраїнська студентська інтернет-конференція / [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/14-135-1>
11. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. вузів. У 2-х ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін. За ред. С. Будаговської. – К.: Основи, 2003 – 607с.

12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України / [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
13. Офіційний сайт Національного банку України / www.bank.gov.ua.
14. Панчишин С., Буняк В. Про деякі наслідки повністю передбаченої інфляції// Вісн. Львів, ун-ту. Сер. “економічна”.-1999.-Вип.29.-С.51-54.
15. Панчишин С. Макроекономіка: Навчальний посібник – К.: Либідь, 2001. – 616с.
16. Петрик О. Визначення оптимального рівня інфляції для України / О. Петрик, С. Ніколайчук // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 6. – С. 10-22.
17. Філіпенко А.С. та ін. Світова економіка. – К.: Либідь, 2000 – 582с.
18. Чувилін Е.Д., Дмитрієва В.Г. Государственное регулирование и контроль цен в капиталистических странах. Москва./// “Финансы и статистика”, 2007.
19. Шевченко С.Г. Антиінфляційні чинники зростання рівня монетизації в Україні: Збірник науково-технічних праць //Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. - Вип. 19. - с. 236-240.
20. Щербак А. Як приборкати інфляцію в Україні / Щербак А. // Економіст. - 2009. - № 9. - с.43-45